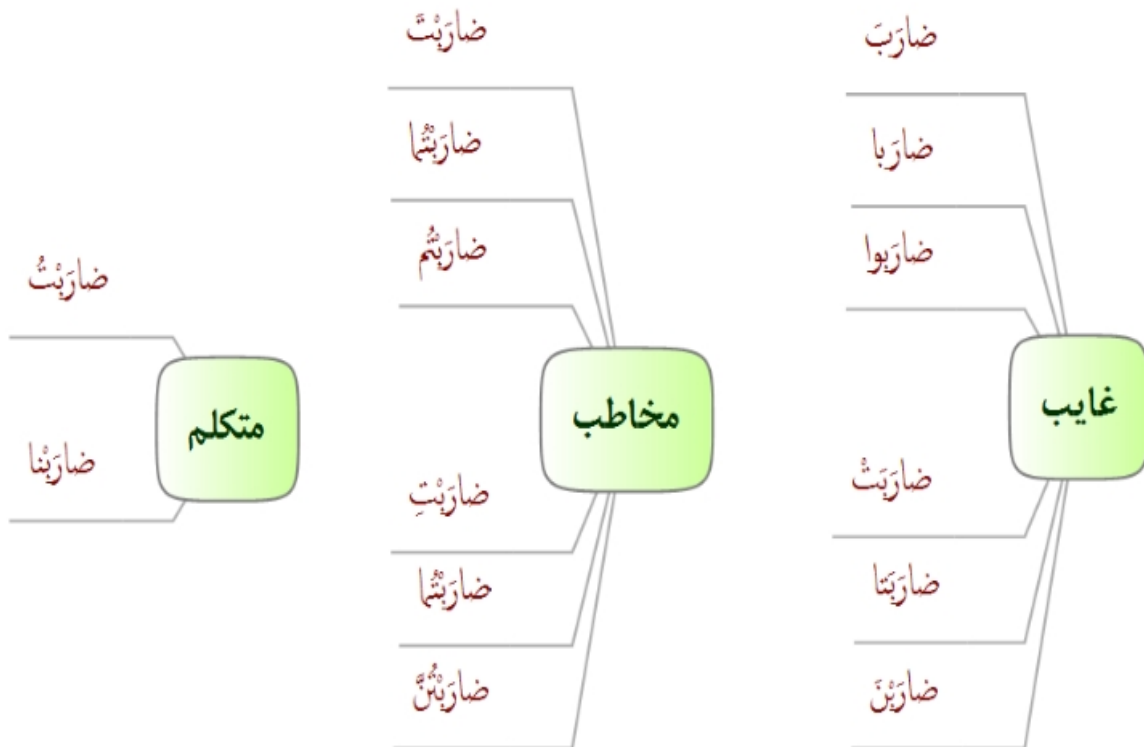

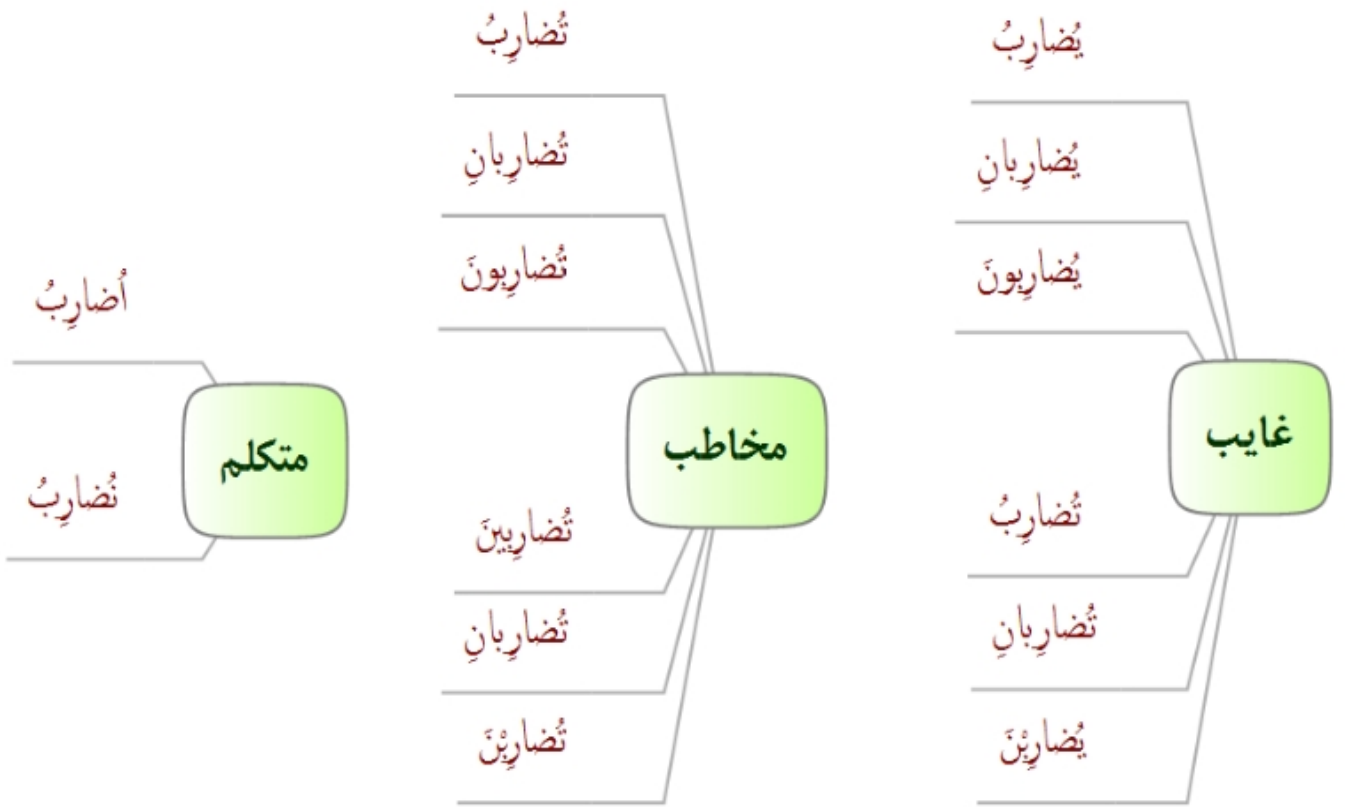
وزن مصدر	وزن مضارع	وزن ماضی	نام باب
مُفَاعَلَةٌ - فَعَالٌ - فِيعَالٌ	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ	۳. باب مفاعله
مَجَاهِدَةٌ	يُجَاهِدُ	جَاهَدَ	
مُقَاتَلَةٌ - قِتَالٌ - قِتَالًا	يُقَاتِلُ	قَاتَلَ	

مُفَاعَلَةٌ	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ	ناقص (مثال یائی)
مُيَاسِرَةٌ	يُيَاسِرُ	يَاسَرَ	

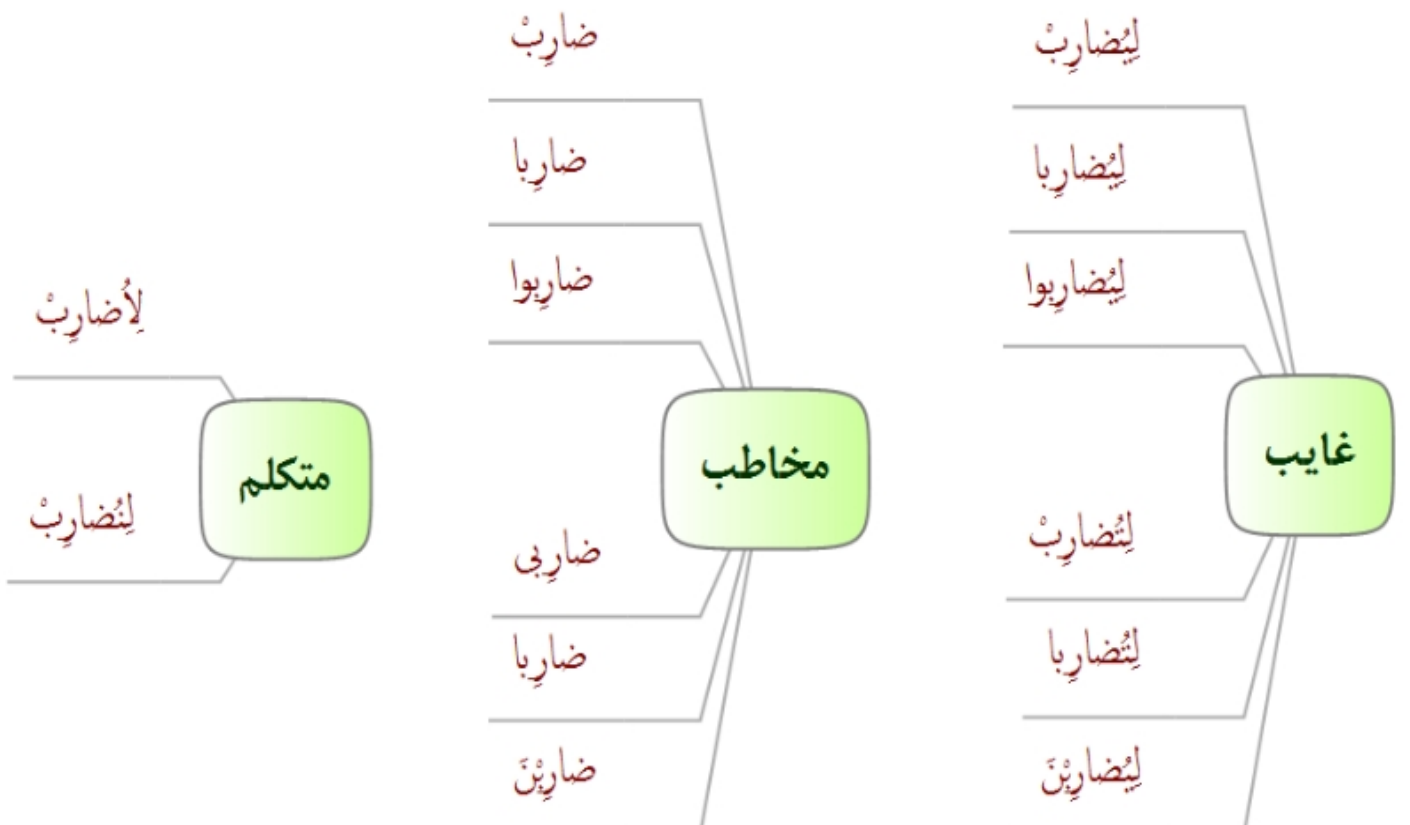
صرف فعل ماضی معلوم باب مُفَاعَلَه

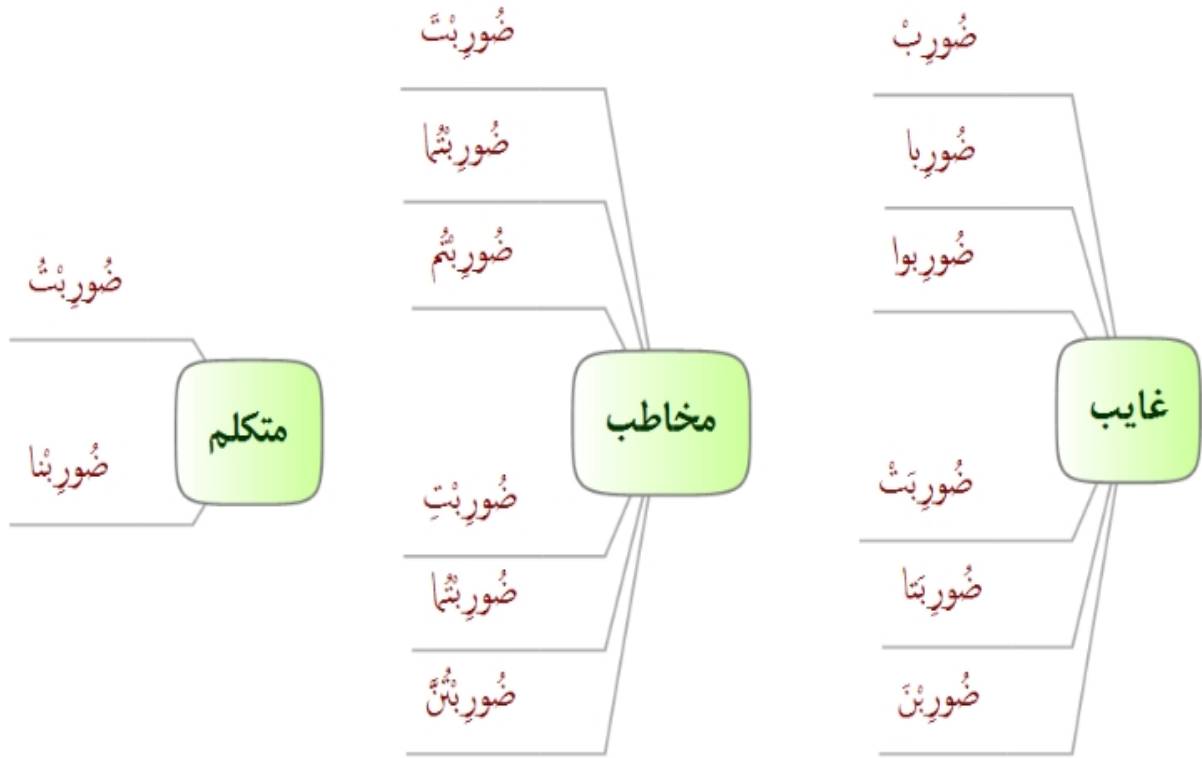
صرف فعل مضارع معلوم باب مفاعله

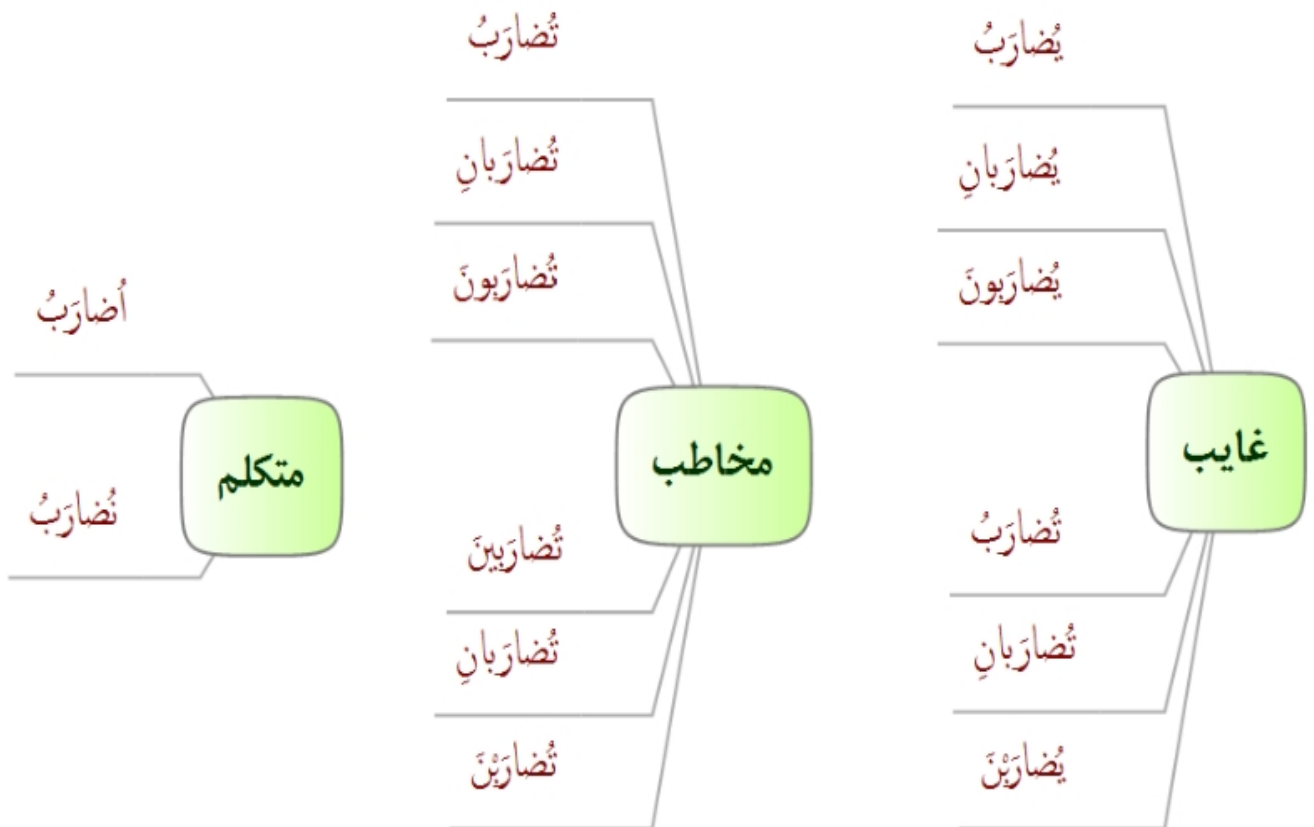
صرف فعل امر معلوم باب مفاعله

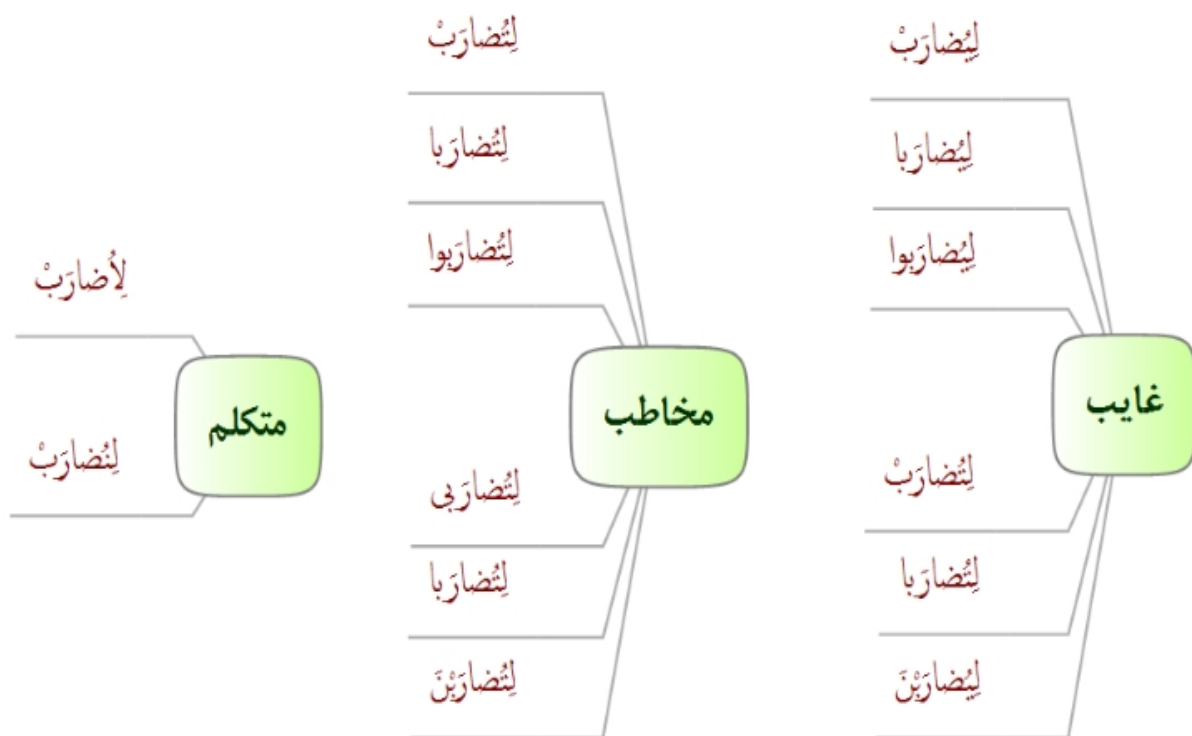
صرف فعل ماضی مجهول باب مفاعله

صرف فعل مضارع مجهول باب مفاعله

صرف فعل امر مجهول باب مفاعله

باب مفاعله	وزن ماضی	وزن مضارع	وزن مصدر	امر غایب	امر حاضر
	فَاعِلْ	يُفَاعِلُ	مُفَاعَلَةٌ - فِعَالٌ - فِعَالٌ	لِيُفَاعِلْ	فَاعِلٌ
مضاعف	ضَارٌّ	يُضَارُّ	مَضَارَّةٌ - ضِرَارٌ	لِيُضَارَّرَ - لِيُضَارَّرَ	ضَارِرٌ - ضَارٌّ - ضَارٌّ
مهموز	آمَرٌ	يُؤَامِرُ	مُؤَامَرَةٌ	لِيُؤَامِرَ	آمِرٌ
اجوف	قَاوِمٌ	يُقَاوِمُ	مُقَاوِمَةٌ	لِيُقَاوِمَ	قَاوِمٌ
لفيف مقرون	سَاوِيٌ	يُسَاوِي	مُسَاوَاةٌ	لِيُسَاوِيَ	سَاوِيٌ

معانی باب مفاعله

معنای غالبی

ضازَبَ زَيْدٌ بَكَرًا = زید بکر را زد، بکر هم زید را زد (زید و بکر با هم زد و خورد کردند)

۱- مشارکت

بَعَدَ زَيْدٌ = زید دور شد. ~ بَاعَدْتُهُ = او را دور کردم.

۲- تعدیه

نَاعَمَ اللَّهُ فَلَانًا = خدا نعمت فلانی را زیاد کرد یا زیاد کند.

۳- تکثیر

مفعول را دارای مبدأ فعل کردن

عَافَاكَ اللَّهُ = جَعَلَكَ اللَّهُ ذَاعِفِيَّةً

۴- سیوررت

همراه با تاکید و مبالغه

جَاهَدَ = جَحَدَ جَدًّا، بسیار کوشید.

۵- معنای ثلاثی مجرد

وزن مصدر	وزن مضارع	وزن ماضی	نام باب
اِفْتِعَالاً	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ	۴. باب افتعال
اِكْتِسَاباً	يَكْتَسِبُ	اِكْتَسَبَ	

در مهموز الفاء در صورت تخفیف همزه غالباً جاری نمی شود. اِنْتَن : اِنْتَن

حرف عله، به تاء تبدیل می شود و سپس در تاء باب، ادغام می شود.

۱- حرف عله (واو یا یاء) باشد.

وَحَدَّ : اِحْتَدَّ

فَسَّرَ : اِفْتَسَّرَ

در صاد و ضاد و ظاء، اگر بخواهیم قاعده هشتم ادغام را اجرا کنیم، طاء مفلوب از تاء، راه همجنس فاء الفعل کرده، سپس ادغام می کنیم. اِحْتَرَّ، اِحْتَرَّتْ، اِحْتَمَّ

تاء باب، به طاء تبدیل می شود.

در ظاء، تبدیل آن به طاء و سپس ادغام طاء، در طاء مبدل از تاء هم جایز است. اِحْتَمَّ

۲- ص، ض، ط باشد.

صَبَّرَ : اِحْصَبَّرَ

ضَرَبَ : اِحْضَرَبَ

طَرَدَ : اِحْطَرَدَ

طَلَّمَ : اِحْطَلَّمَ

وقتی فاء الفعل دال است بعد از قلب تاء به دال، ادغام به دو صورت جایز است: اِدْكَرَ، اِدْكَرَ

تاء باب، به دال تبدیل می شود.

۳- د، ذ، ز باشد.

ذَرَكَ : اِدْزَكَ

ذَكَرَ : اِدْذَكَرَ

زَجَرَ : اِدْزَجَرَ

وقتی فاء الفعل زا است، ادغام، با تبدیل دال به زا جایز است: اِرْجَزَ

جائز است تاء باب راه همجنس فاء الفعل کرده، سپس ادغام کنیم.

۴- ت، ث، س باشد.

تَأَثَّرَ : اِحْتَأَثَّرَ

تَشَبَّعَ : اِحْتَشَبَّعَ

جائز است:

تاء باب راه همجنس عین الفعل کنیم.

سپس، حرکت آن را می اندازیم، یا به ماقبل می دهیم.

و سپس تاء مبدل راه در عین الفعل ادغام می کنیم.

و سپس همزه باب را می اندازیم.

اِحْتَضَمَ : اِحْتَضَمَ (یا اِحْتَضَمَ) : اِحْتَضَمَ (یا اِحْتَضَمَ)

۵- ت، ث، د، ذ، ز، س، ص، ض، ط باشد.

اجرای این فاعده، برای دال و صاد رایج، و برای باقی حروف فوق، نادر است.

این قاعده در مضاعف اجرا نمی شود. اِحْتَدَّ

عین الفعل، اَعْلال نمی شود.

۶- حرف واو باشد، و به معنای مشارکت

اِدْذَخَ

قواعد خصوصی اَعْلال
باب اِفْتِعَال

ماضی	مضارع	مصدر	امر غایب	امر حاضر	
صفا	يُصْفُو	صَفْواً			باب افعال از:
إِصْطَفَى	يُصْطَفِي	إِصْطِفَاءً	لِيُصْطَفِيَ	إِصْطَفِ	
ذَخَرَ	يَذْخُرُ	ذَخْرًا - ذُخْرًا			باب افعال از:
إِدْخَرَ	يَدْخِرُ	إِدْخَارًا	لِيَدْخِرَ	إِدْخِرْ	
وَسِعَ	يَسِعُ	سِعَةً - سَعَةً			باب افعال از:
اتَّسَعَ	يَتَّسِعُ	اتِّسَاعًا	لِيَتَّسِعَ	اتَّسِعْ	
اِتَّرَزَ	يَأْتَرِزُ - يَاتَرِزُ - يَتَّرِزُ	اِتِّزَارًا	لِيَأْتَرِزَ - لِيَاتَرِزَ - لِيَتَّرِزَ	اِتَّرِزْ	باب افعال از: الإزار
اِسْتَاكَ	يَسْتَاكُ	اِسْتِيَاكًا	لِيَسْتَاكَ	اِسْتَاكْ	باب افعال از: السُّواك
سَلَبَ	يَسْلُبُ	سَلْبًا			باب افعال از:
اِسْتَلَبَ	يَسْتَلِبُ	اِسْتِلَابًا	لِيَسْتَلِبَ	اِسْتَلِبْ	
اِسْلَبَ	يَسْلِبُ	اِسْلَابًا	لِيَسْلِبَ	اِسْلِبْ	
مَدَّ	يَمُدُّ	مَدًّا			باب افعال از:
اِمْتَدَّدَ	يَمْتَدُّ	اِمْتِدَادًا	لِيَمْتَدِّدَ - لِيَمْتَدِّدَ - لِيَمْتَدِّدَ	اِمْتَدِّدْ - اِمْتَدِّدْ - اِمْتَدِّدْ	
رَضِيَ	يَرْضَى	رِضًا - رِضَاءً - رِضْوَانًا			باب افعال از:
اِرْتَضَى	يَرْتَضِي	اِرْتِضَاءً	لِيَرْتَضِيَ	اِرْتَضِ	

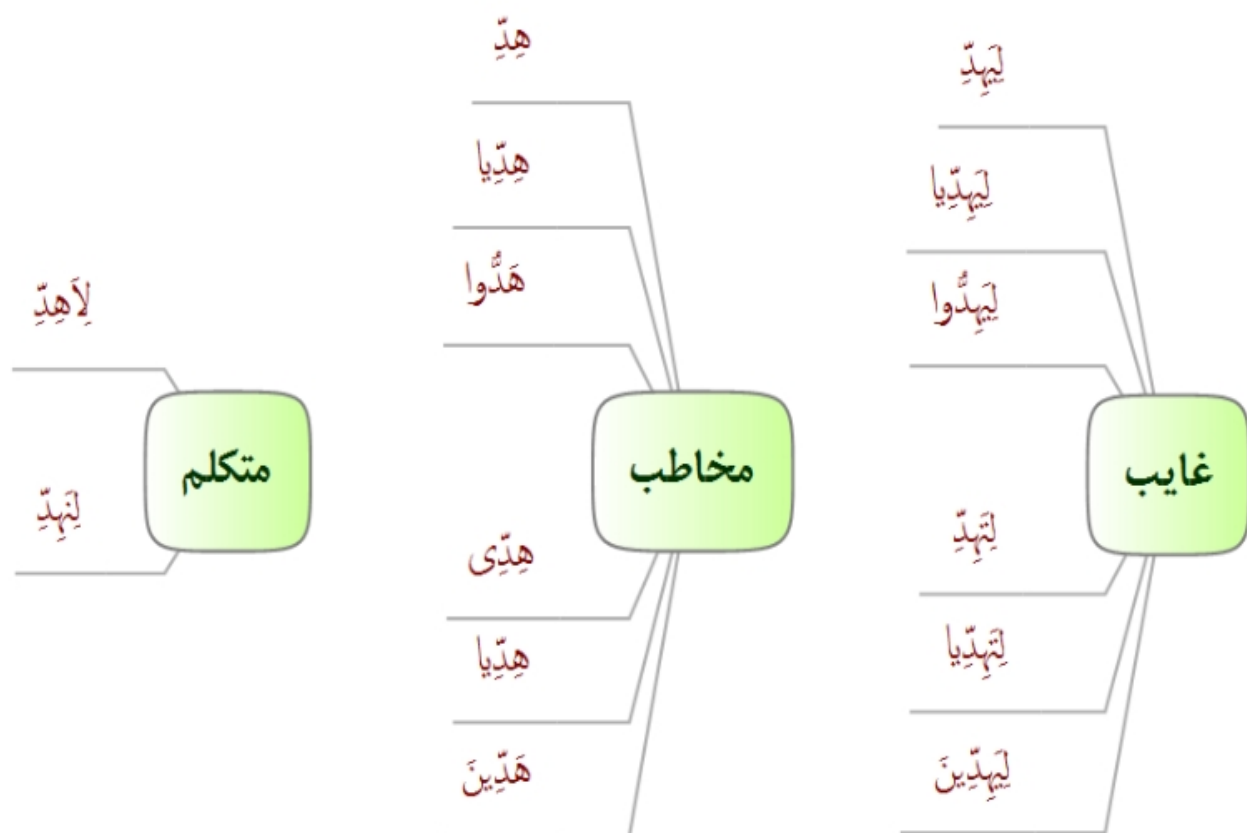
صرف فعل ماضی معلوم باب اِفتعال از هَدَى، يَهْدِي، هُدًى و هَدِيًّا و هِدَايَةً

صرف فعل مضارع معلوم باب اِفتعال از هَدَى، يَهْدِي، هُدًى و هَدِيًّا و هِدَايَةً

صرف فعل امر معلوم باب افعال، از مضارع یَهْدِي

ماضی معلوم	مصدر	مضارع	ماضی	
إِجْتَوْرَ إِجْتَوْرَا إِجْتَوْرُوا إِجْتَوْرَتْ إِجْتَوْرَتَا إِجْتَوْرُنَّ ...	إِجْتَوْرًا	يَجْتَوِرُ	إِجْتَوْرَ	باب افعال اجوف واوی با معنای مشارکت از: الْجَوَار
إِعْتَادَ إِعْتَادَا إِعْتَادُوا إِعْتَادَتْ إِعْتَادَتَا إِعْتَادُنَّ ...	إِعْتِيَادًا	يَعْتَادُ	عَادَ	باب افعال اجوف واوی بدون معنای مشارکت از:
إِسْتَفَّ إِسْتَفَّا إِسْتَفُّوا إِسْتَفَّتْ إِسْتَفَّتَا إِسْتَفَّنَّ ...	إِسْتِيْفًا	يَسْتَفُّ	إِسْتَفَّ	باب افعال اجوف یائی با معنای مشارکت از: السَّيْف
إِكْتَالَ إِكْتَالَا إِكْتَالُوا إِكْتَالَتْ إِكْتَالَتَا إِكْتَالُنَّ ...	إِكْتِيَالًا	يَكْتَالُ	إِكْتَالَ	باب افعال اجوف یائی بدون معنای مشارکت از: الْكَيْل

معانی باب اِفتعال

۱- مطاوعه (اثرپذیری)

مطاوعه فعل ثلاثی مجرد،

باب اِفتعال می تواند

یا مطاوعه باب اِفعال،

یا مطاوعه باب تفعیل باشد.

جَمَعْتُ النَّاسَ فَاجْتَمَعُوا = مردم را جمع کردم، پس جمع شدند.

۲- مشارکت

اِخْتَصَمَ زَيْدٌ وَ بَكْرٌ = زید و بکر با هم نزاع کردند.

فراهم آوردن و تهیه کردن مبدأ فعل

۳- اتخاذ

اِحْتَضَبَ زَيْدٌ وَ اخْتَبَرَ وَ اشْتَوَى = زید هیزم جمع کرد و نان تهیه کرد و گوشت کباب کرد.

خواستن مبدأ فعل از مفعول

۴- طلب

اِكْتَدَى زَيْدٌ بَكْرًا = زید از بکر خواست بکوشد.

همراه با میالغه

۵- معنای ثلاثی مجرد

اِجْتَدَبْتُ رِدَاءَ زَيْدٍ = عباى زید را کشیدم.

معنای غالبی